

ที่ นร ๐๕๐๘/ว(ท) ๒๕๐๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา

กราบเรียน/เรียน กระทรวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ

- อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๗/ว ๑๘๗
ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๓๘
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๗/ว ๑๑๘
ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๐
๓. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๗/ว ๑๔๙
ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๖
๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ว(ท) ๕๔๘๐
ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางปฏิบัติในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งส่วนราชการให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา ตามพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

เนื่องจากปรากฏว่า ในการปฏิบัติที่ผ่านมาได้มีการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลาไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เช่น การเสนอขอพระราชทานให้แก่ข้าราชการที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ กรณียาตราระยะเวลา หรือเป็นผู้ที่ไม่ได้รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย มาเพื่อขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาคำวกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา ประกอบกับส่วนราชการหลายแห่งยังมีปัญหาข้อสงสัยและหารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลาอยู่เนื่อง ๆ ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอชักชวนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา ดังปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาด้วยนี้

/ทั้งนี้ ...

ทั้งนี้ ขอให้กำชับส่วนราชการในสังกัดตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับการเสนอขอพระราชทาน
เหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว
โดยเคร่งครัด เนื่องจากหากปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่ามีกรณีผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญจักรมาลา
และเหรียญจักรพรรดิมาลาในสังกัดขาดคุณสมบัติไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการเสนอ
ขอพระราชทานแล้ว จะเป็นเหตุให้ส่วนราชการต้นสังกัดต้องดำเนินการจัดทำเรื่องขอพระราชทานอภัย
และขอพระราชทานพระราชนุญาตถอนชื่อผู้ได้รับพระราชทานดังกล่าว ซึ่งเป็นการมีบั้งควรอย่างยิ่ง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดแจ้ง
ให้ส่วนราชการในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัธน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๘๖๒, ๑๘๖๓

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๑

www.soc.go.th

แนวทางปฏิบัติ
ในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา
ตามพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช ๒๔๘๔
และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑. ความทั่วไป

๑.๑ การเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลาเป็นการเสนอขอพระราชทานตามคราวแห่งความชอบ โดยเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต้นสังกัดที่จะดำเนินการพิจารณาเสนอขอพระราชทานให้แก่ทหาร ตำรวจ และข้าราชการฝ่ายพลเรือนในสังกัด พร้อมกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปีในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๑.๒ ผู้ขอพระราชทานต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ ในปีที่จะขอพระราชทาน สำหรับข้าราชการที่พ้นจากราชการเพราะเหตุลาออกจากราชการในปีที่จะขอพระราชทาน ให้ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานในปีที่พ้นจากราชการ ส่วนกรณีข้าราชการที่ต้องพ้นจากราชการเพราะเหตุเกษียณอายุราชการและมีคุณสมบัติครบถ้วนภายหลังวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาในปีนั้น ให้ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานในปีถัดไป

๒. การนับเวลารับราชการเพื่อเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา ให้นับโดยคำนวณเวลาราชการทั้งหมดของผู้นั้นรวมกัน ตั้งแต่วันบรรจุเข้ารับราชการจนถึงวันที่มีระยะเวลารับราชการไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี หรือ ๒๕ ปี แล้วแต่กรณี

๒.๑ ข้าราชการทหารหรือตำรวจ หากไม่ได้รับการแต่งตั้งยศทหารในกองประจำการหรือยศตำรวจ ไม่สามารถนำระยะเวลารับราชการมานับรวมเพื่อเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาหรือเหรียญจักรพรรดิมาลาได้

๒.๒ ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ต้องเป็นระยะเวลารับราชการตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในบทนิยามคำว่า “ข้าราชการฝ่ายพลเรือน” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่นซึ่งไม่อยู่ในบทนิยามดังกล่าว ไม่สามารถนำระยะเวลารับราชการหรือระยะเวลาปฏิบัติงานมาคำนวณรวมเพื่อเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาได้ เช่น พนักงานส่วนตำบลตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานมหาวิทยาลัย

๒.๓ กรณีการลาศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัย หรือลาติดตามคู่สมรส หากส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้าราชการดังกล่าวมีคุณสมบัติอื่นครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ สามารถนับระยะเวลาระหว่างการลาดังกล่าวเพื่อพิจารณาเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรมาลาหรือเหรียญจักรพรรดิมาลาได้

๓. หลักเกณฑ์ “การรับราชการมาด้วยความเรียบร้อย” สำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือน หมายถึงข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งส่วนราชการต้นสังกัดและส่วนราชการที่พิจารณากลับการเสนอขอพระราชทานต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาถึงพฤติกรรมและผลการปฏิบัติราชการกรณีอื่น ๆ ที่ผ่านมาประกอบด้วย โดยมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

๓.๑ ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดวินัย ถูกทำทัณฑ์บน หรือถูกกล่าวตักเตือน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงปีที่เสนอขอพระราชทาน ทั้งนี้ หมายรวมถึงกรณีข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งโอนมาจากข้าราชการทหารหรือตำรวจ หากเคยถูกคำสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยหรือลงโทษทางวินัย ขณะรับราชการทหารหรือตำรวจ ซึ่งไม่อาจถือได้ว่ารับราชการมาด้วยความเรียบร้อย จะไม่อยู่ในเกณฑ์เสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา

๓.๒ กรณีข้าราชการไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน สมควรที่จะต้องพิจารณาเหตุแห่งการไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน ว่าเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติราชการหรือไม่ เช่น ผลการประเมินการปฏิบัติราชการต่ำกว่าเกณฑ์ ขาดราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ลาป่วย (ซึ่งมิใช่กรณีที่ต้องพักรักษาตัวเป็นเวลานานตามที่แพทย์กำหนด) ลาภิจ หรือ มาปฏิบัติงานสายเกินกำหนด

๓.๓ แม้ว่าจะได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทินก็ยังคงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา เนื่องจากการล้างมลทินเป็นการล้างเฉพาะโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดเท่านั้น หาได้เป็นการล้างการกระทำความผิดด้วยไม่ จึงถือว่ายังเป็นผู้เคยกระทำความผิดมาก่อน และจะเริ่มนับระยะเวลาราชการ ๒๕ ปีใหม่ เพื่อขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาไม่ได้

๔. กรณีการดำเนินการทางวินัย หรือการสอบสวนข้อเท็จจริงตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ

๔.๑ ข้าราชการที่ถูกดำเนินการสอบสวนกรณีต่าง ๆ เมื่อผลการสอบสวนสิ้นสุดลงปรากฏว่าไม่มีความผิดและส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่าข้าราชการดังกล่าวไม่มีมลทินมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวน และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ ก็สามารถเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาได้

๔.๒ กรณีผู้ที่เคยถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ ให้ออกจากราชการ หรือปลดออกจากราชการ แต่ได้อุทธรณ์จนมีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกลงโทษและรับราชการมาด้วยความเรียบร้อยเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒๕ ปี จะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา แต่หากเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดแต่มีเหตุให้ได้รับการพิจารณายกโทษ กรณีเช่นนี้ไม่อาจถือได้ว่าเป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย และไม่อยู่ในเกณฑ์เสนอขอพระราชทานเหรียญดังกล่าว

๕. กรณีข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีทางแพ่งทางอาญา หรือทางปกครอง

๕.๑ หากข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ สมควรที่ส่วนราชการต้นสังกัดจะชะลอการเสนอขอพระราชทานไว้ก่อน หากต่อมาเมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าไม่เป็นผู้กระทำความผิด และส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยก็สามารถเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาให้แก่ข้าราชการผู้นั้นต่อไปได้

๕.๒ หากต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาโดยเจตนา ถือว่าเป็นกรณีที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย จึงเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา ส่วนกรณีที่ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยประมาท หรือมีความผิดทางอาญาที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท รวมทั้งความผิดลหุโทษ หากเข้าข่ายว่ามีได้เป็นการรับราชการมาด้วยความเรียบร้อยก็ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลา

๕.๓ กรณีข้าราชการถูกร้องเรียน ซึ่งมีได้เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการหรือสืบเนื่องจากการใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการ หากส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาแล้วเห็นว่าข้าราชการดังกล่าวเป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยก็สามารถเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาได้

การเสนอขอพระราชทาน เหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา

ตาม พ.ร.บ. เหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เหรียญจักรมาลา (ร.จ.ม.)

สำหรับพระราชทานแก่ผู้ที่มียศทหารหรือ
ตำรวจตลอดจนที่ยศนั้น ๆ ทั้งต้องเป็น
ผู้ที่รับราชการประจำการหรือในกองประจำการ
รวมกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี

หากไม่ได้รับการแต่งตั้งยศทหารในกองประจำการ
หรือยศตำรวจ ไม่สามารถนำระยะเวลารับราชการ
มานับรวมเพื่อเสนอขอพระราชทาน

เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)

สำหรับพระราชทานข้าราชการฝ่ายพลเรือน
ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย
เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 25 ปี หากเป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐประเภทอื่นซึ่งไม่ใช่ “ข้าราชการฝ่ายพลเรือน”
ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว
ไม่สามารถนำระยะเวลารับราชการหรือระยะเวลา
ปฏิบัติงานมาคำนวณรวมเพื่อเสนอขอพระราชทาน

1

การเสนอขอพระราชทาน

ส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาเสนอขอพระราชทานในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ให้แก่ทหาร ตำรวจ
และข้าราชการฝ่ายพลเรือนในสังกัด ผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนในปีที่จะขอพระราชทาน สำหรับผู้ที่ลาออกจากราชการ
ในปีที่จะขอพระราชทาน ให้ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานในปีนั้นด้วย ส่วนผู้ที่เกษียณอายุราชการ
ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนภายหลังวันพระราชพิธี ฯ ให้ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานในปีถัดไป

2

หลักเกณฑ์ “รับราชการ
มาด้วยความเรียบร้อย”

หมายถึงข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ
ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงปีที่เสนอขอพระราชทาน กล่าวคือ

- 2.1 ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดวินัย ถูกทำทัณฑ์บน หรือถูกกล่าวหาว่าดักเตือน
- 2.2 กรณีข้าราชการไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน สมควรที่จะต้องพิจารณาเหตุแห่งการไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน
ว่าเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติราชการหรือไม่
- 2.3 ผู้ที่กระทำความผิดและได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทิน ซึ่งเป็นการล้างเฉพาะโทษที่ได้รับ
ไม่ใช่การล้างความผิด จึงขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทาน และจะเริ่มนับระยะเวลาราชการ 25 ปีใหม่
เพื่อขอพระราชทานไม่ได้

3

การดำเนินการทางวินัย
หรือการสอบสวนต่าง ๆ

- 3.1 หากผลการสอบสวนสิ้นสุดแล้วปรากฏว่าไม่มีความผิด ส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีมลทินมัวหมอง
ในกรณีถูกสอบสวน และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ ก็สามารถเสนอขอพระราชทานได้
- 3.2 ผู้ที่เคยถูกลงโทษไล่ออก ให้ออก หรือปลดออกจากราชการ แต่ได้อุทธรณ์จนกลับเข้ารับราชการ หากปรากฏว่า
บุคคลดังกล่าวไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกลงโทษ และมีความประพฤติดีตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ
ก็สามารถเสนอขอพระราชทานได้ แต่หากได้กระทำความผิดแต่มีเหตุให้ได้รับการยกโทษ ไม่อาจถือได้ว่า
เป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย

4

กรณีถูกกล่าวหา
หรืออยู่ระหว่างดำเนินคดี

- 4.1 หากข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดชะลอการเสนอ
ขอพระราชทานไว้ก่อน หากต่อมามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าไม่เป็นผู้กระทำความ
ผิด สามารถเสนอขอพระราชทานเหรียญจักรพรรดิมาลาให้แก่ข้าราชการผู้นั้นต่อไปได้
- 4.2 หากต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาโดยเจตนา ถือว่าขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทาน รวมถึงกรณี
กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเข้าข่ายว่ามีได้เป็นการรับราชการมาด้วยความเรียบร้อย
- 4.3 กรณีข้าราชการถูกร้องเรียน ซึ่งไม่เกี่ยวหรือสืบเนื่องจากการปฏิบัติราชการ หากส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่า
เป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยก็สามารถเสนอขอพระราชทานได้